

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Monumenta Paderbornensia

Ferdinand <Paderborn, Bischof, II.>

Amstelodami, 1672

Delbruggia, Ultima Veterum Bructerorum Sedes.

urn:nbn:de:hbz:466:1-7830

*Mr. Vigilia vulgo Delirare
Miserum Brucatorum Ludo.*

DELBругGIA,

ULTIMA VETERUM BRUCTERORUM SEDES.

MEMORIAE. SACRUM

BRUCTERUS. HÆC. COLUIT. LOCA. FOETA. PALUSTRIBUS. UNDIS
 QUOD. NUNC. INDIGENIS. NOMEN. UT. ANTE. MANET
 HIC. VARUM. INFESTO. GERMANICUS. AGMINE. CÆSAR
 ULTUS. ET. HOSTILES. DEPOPULATUS. OPES
 VICINAM. DRUSO. GENTORI. CONDIDIT. ARAM
 ET. TULIT. AUSONIIS. MANIBUS. INFERIAS
 POST. UBIUS. FERRO. PARITER. GRASSATUS. ET. IGNI
 OBRUTUS. HIC. MAGNA. CLADE. REPENTE. FUIT
 VICTAQUE. TERGA. FUGÆ. DEDIT. ET. SUA. SIGNA. RELIQUIT
 INCLYTA. VIRTUTIS. BRUCTERE. SIGNA. TUÆ

FERDINANDUS. DEI. ET

APOSTOLICÆ. SEDIS. GRATIA. EPISCO-
 PUS. PADERBORNENSIS. COADJUTOR
 MONASTERIENSIS. S. R. I. PRINCEPS
 COMES. PYRMONTANUS. ET. LIBER. BA-
 RO. DE. FURSTENBERG

DELBругGIIIS. VETERUM BRUCTERORUM. UL-
 TIMIS. QUOS. GERMANICUS. CÆSAR. VARIANÆ
 CLADIS. ULTOR. BELLO. PERSECUTUS. QUAN-
 TUM. AMISIAM. ET. LUPPIAM. AMNES. INTER
 HAUD. PROCUL. TEUTOBURGIENSIS. SALTU. VA-
 STAVIT. COLONIENSES. VERO. CLIVIQUE. PA-
 DERBORNENSIBUS. INFESTI. ACCEPTA. INSIGNI
 CLADE. AN. M. CCCC. X. XV. CAL. DECEMB. ILLUSTR-
 RUNT. OB. FORTITUDINEM. EORUM. AC
 FIDEM. REIP. PRÆSTITAM

M. H. P

H

NO.

N O T Æ.

I. **D**ELBRUGGIA.] Peculiaris inter *Luppam, Amisiam, Vurlam, Glennamque* amnes, & *Testoburgiensem* saltum, Diocesis & Principatus Paderbornensis ditio seu territorium, in quo, uno magno vico excepto, cæteri incolæ dispersis longo latoque spatio villis & tuguriis habitant, industrii, laboris patientes, & militiæ apti, quos *feroces & indomitos* injuriâ nominat Gryphander lib. de Weichbild. Saxon. c. 57. & ex Allobrogibus illuc migrasse fabulatur Reineccius p. 2. Syntag. fol. 229. & in append. 1. ad Helmoldum. Iisdem imputari, ait idem Gryphander, quod in proverbium abiisse dicit Freiherus de occultis judiciis, reos primùm in furcam tolli, deinde de illorum admisis, aut innocentiam demum inquiri solere. Sed mittamus putidas Gryphiandri calumnias, quas res ipsa refutat. Hic inter bellicosæ gentis viros, natales suos habuit *Joannes Sporckius*, humili quidem inter colonos ortu, sed militari & præcelsâ supra natalium fortem indole: Ideò dum Martius calor juvenem ageret, & circum arma Cæsaris sonarent, abjecto ligone armis se induit, ultroque ad Catholici fœderis, & inde ad Cæsaris castra transiit. Hinc per omnes militiæ gradus provectus, bello Suecico, Gallico, Polonico, Danico & Turcico præclaris semper facinoribus gloriam præstantissimi militis ac ducis exæquavit; dum bello demum Hungarico supremus exercitus Cæsarei dux, rebelles Cæsari submitteret, Hungariamque perdomaret. Quippe duo semper Cæsarei belli fulmina *Joannes Werthius*, & *Joannes Sporckius*, uterque tanquam Cincinnati ætatis nostræ ex agro ad exercitus ducendos, hostesque fatigandos evocati. Nec Cæsar minùs liberalis in *Sporckium*, quàm ille bello fortis, amplis bonis, arcibus & honoribus exornavit; videtque nunc Delbruggia *Sporckium* Imperii Comitem, quem colonum genuit.

2. **U**LTIMA SEDES.] Tacit. lib. 1. Annal. *Ductum inde agmen*

agmen ad ultimos Bructerorum; quantumque Amisiam & Luppianam omnes inter, vastatum: haud procul Teutoburgiensi saltu. Ultima verò Bructerorum sedes Delbruggia vocatur, non eo sensu, quasi novissima fuerit: Fuit enim hoc modo & ordine prima, aut certe antiquissima; sed respectu temporis, quo Germanicus bellum in Germania gessit, & reliquorum Bructerorum, qui ad inferiores utriusque fluvii ripas & ostia pænè pertinuerunt.

3. VETERUM BRUCTERORUM.] Et sedes & nomen saepe vetus hic clarusque populus mutavit. A Velleio, Tacito, Plin. lib. 3. epist. 7. Suetonio, Apollinari, Claudiano, Brucleri, à Ptolemæo Βρουκτεροι, Strabone, Βρυκτεροι, vitiosè ab utroque & contra etymon nominis; in Tabula Itineraria Burcturi & Bruclturi, in panegyrico Nazarii Bruteri, apud Sulpitium Alexandrinum Bricteri, à Beda in histor. Anglorum, Marcellino in vita S. Swiberti Boructuarii, à Gregorio 2. Papa in epistola quæ extat in vita S. Bonifacii, Borthari appellantur. Postquam verò pulsus Brucleris ac penitus excisis vicinarum consensu nationum, seu superbia odio, seu prada dulcedine, in fines eorum antiquos Chamavi & Angrivarii immigrarunt, Tacit. de morib. Germ. superstites partim ultra Luppia & Amisia fontes ac saltum Teutoburgium domicilia ad Visurgim, & silvam Hercyniam quæsivere. Claud. de 4. conf. Honorii,

— venit accola silvæ

Bruclerus Hercynia.

Partim ad Ruram confederunt, ubi hodie dum manet vestigium gentis, Bruchium arx, dynastiæ Bruchianæ caput, sedesque Comitum. Inde resumtis paulatim viribus ausi proferre potestatem, totum Ducatum Montanum, subactis pulsisque Tencteris, sui juris fecerunt, in Westerwaldiam usque progressi: nec semel negotium facessiverunt Constantino M. Imp. Hinc in Tabula Itineraria locantur è regione Colonia Agrippinæ: à Nazario item & Sulpitio Alexandrino affiguntur ripæ Rheni, numeranturque inter primarios Francorum populos, Romanis semper formidabiles; donec unà cum cæteris Francis Gallias invaserunt. Reliquiæ circa Ratingam & Dusseldorpium

harentes, vivente Sancto Swiberto, à Saxonibus deletæ feruntur.

4. BRUCTERUS HÆC COEUIT LOCA.] Si, ut Tacitus habet, inter *Amisiam* & *Luppiam*, haud procul *Teutoburgiensi saltu ultimi Bructerorum* fuerint, manifestum est, tractum eos *Delbruggium* tum tenuisse, qui *Minores* sunt dicti, per quos, teste Strabone lib. 7. *Luppia fluit*, cum *Majores* Amisii fuerint accolæ. Unde ad mentem Strabonis & Taciti dicendum, *Delbrugios*, *Rittbergenfes*, *Rhedanos*, *Strombergenfes*, *Widenbrugios* fuisse *Minores Bructeros*; *Transifalanos*, *Osnabrugios*, *Monasterienfes*, *Lingenfes*, *Majorum* titulo gloriatos.

5. QUOD NUNC INDIGENS NOMEN UT ANTE MANET.] Mollerus in descript. Rheni lib. 5.

Quin & Dalbruggis vestigia nominis insunt.

Sive enim *Bructeri* nomen à paludibus, ut Pighius, alique complures sentiunt, quas *Broucken* vocitamus, ut sint *Brouckers* quasi paludum accolæ, sive à pontibus, qui *Brucken* appellantur, est deductum, *Delbruggia* utrumque convenit, quæ & paludosa est, & propterea pontibus aggeribusque abundat. vide orig. Franc. Jacii Pontani l. 1. c. 9. Quos haud dubiè Tacit. lib. 1. Annal. de hac in ultimos Bructerorum expeditione Germanici agens, his verbis indicat: *Premisso Cacinâ, ut occulta saltuum scrutaretur, pontesque & aggeres humido paludum & fallacibus campis imponeret, &c.* Huc etiam illi *Pontes longi* pertinent, de quibus idem Tacit. lib. 1. Annal. *Angustus is trames, vastas inter paludes, & quondam à L. Domitio aggeratus.* Cujus si uspiam, tum in his *Westphaliæ* paludosis locis usus fuit, cum viâ militari à Rheno & ostio *Luppia* duceretur exercitus ad interiora Germaniæ; quocunque tandem loco eum Lipsius designet.

6. HIC VARUM INFESTO.] Hæc potissima causa fuit expeditionis adversus Germanos, quâ *ultimi Bructerorum* vastati. Tacit. 1. Annal. *Bellum eâ tempestate, quâ Augustus obierat, nullum, nisi adversus Germanos supererat: abolenda magis infamia, ob amissum cum Quinctilio Varo exercitum, quam cupidine proferendâ imperii, aut dignum ob premium.*

7. GER-

7. GERMANICUS.] Drusi filius, cui, liberisque ejus, & posteris cognomen istud à Senatu datum. Flor. lib. 4. c. 12. Dio lib. 55. Suetonius in Claud. c. 1. *Præterea Senatus inter alia complura decrevit Germanici cognomen ipsi posterisque ejus. Quod alii deinde Imperatores, ut Vitellius, in vita Galba Plutarch. qui etiam infantem filium Germanicum appellavit. Tacit. lib. 2. hist. Trajanus, in Panegyrico Plin. M. Aurelius Antoninus, Capitolinus. Commodus Antoninus, Lampridius. Antoninus Caracalla, Spartianus. aliique Cæsares immeritò sibi arrogarunt, quando aliis in provinciis parvâ strage excursantes quosdam milites Germaniæ vel vicerant, vel in amicitiam receperant, vel domitâ modicâ Germaniæ regione, mox totam Germaniam se domuisse sunt gloriati. Elias Schedius de diis Germanis pag. 27. Domitianus autem, cui nomen, teste Martiale, Nobilius tribuit domito Germania Rheno, tam vanus & appetens hujus tituli fuit, ut post duos triumphos, Germanici cognomine assumpto, Septembrem mensẽ & Octobrem, ex appellationibus suis Germanicum Domitianumque transnominaverit: quod altero suscepisset imperium, altero natus esset. Sueton. in Domitiano cap. 13. Macrobius lib. 1. Saturnal. c. 13. Quàm falsus autem triumphus, & quàm indebitum hoc illi cognomen fuerit, auctor est Xiphilinus è Dione, qui in Germaniam Domitianum cum exercitu profectum, hoste nusquam viso, ait, revertisse. Hinc Tacit. in vita Agricol. testatur derisui fuisse (Domitiani) falsum è Germania triumphum, emptis per commercia, quorum habitus & crines in captivorum speciem formarentur. Imitatus nimirum ridiculam hac in re C. Cæs. Caligulæ vanitatem, qui teste Suet. l. 4. c. 45. Mox deficiente belli materiâ, paucos de custodia Germanos trajici, oculique trans Rhenum jussit: ac sibi post prandium quàm tumultuosissimè adesse hostem nuntiari. Quo facto, proripuit se cum amicis, & parte equitum prætorianorum in proximam silvam: truncatisque arboribus, & in modum troæorum adornatis, ad lumina reversus, eorum quidem, qui secuti non essent, timiditatem & ignaviam corripuit: comites autem & participes victoriæ, novo genere ac nomine coronarum donavit, quas distinctas Solis ac Lunæ siderumque specie, exploratorias appellavit. Ludicra, & à Germanis nostris meritò irrita*

expeditio, ut propriè verèque dixerit Tacit. de morib. Germ. *Ingentes Cæii Cæsaris mina in ludibrium versa.* Pergit Suetonius cap. 47. *Conversus hinc ad curam triumphi, præter captivos & transfugas barbaros, Galliarum quoque procerissimum quemque, & ut ipse dicebat, ἀξιόβητον & δεινόν, ac nonnullos ex principibus legit ac seposuit ad pompam: coëgitque non tantum rutilare, & submittere comam, sed & sermonem Germanicum addiscere, & nomina barbarica ferre.*

8. VICINAM DRUSO GENITORI CONDIDIT ARAM.] Tacit. 2. Annal. *Tumulum nuper Variantis legionibus structum, & veterem aram Druso sitam disjecerant: restituit aram, honorique patris princeps ipse cum legionibus decucurrit.* antiquissimo ritu in funere illustrium virorum, quem Virgilius lib. 5. & 11. *Æneid.* Livius lib. 25. Lucanus lib. 8. Stadius lib. 6. descripserunt. Diversa fuit hæc ara à tumulo honorario, cujus Sueton. in vita Claudii cap. 1. meminit: *Exercitus honorarium ei tumulum excitavit, circa quem stato die, quotannis decurreret, & Galliarum civitates publicè supplicarent.* Hic enim ad Rhenum erat, (teste Dione lib. 55. *honorarii ad ipsum Rhenum tumuli dati.* è quibus unum Eutropius lib. 7. hist. Rom. apud Moguntiacum fuisse perhibet, & Serarius lib. 1. rer. Mogunt. cap. 15. describit) illa verò *Luppia & Alifoni* vicina, in ea planitie, ut sentit Horriion in Panegy. Paderb. cap. 1x. quæ inter *Alifonem* jacet & *Luppia* caput, à Germanis disjecta, conditorem seu restitutorem habuit Germanicum Cæsarem, primam verò originem debet Alifonensi præsidio, vel L. Domitio *Ænobarbo*, Neronis Imp. avo, qui Alifone relictus, tanquam Germaniæ præses five legatus, viam militarem, seu tramitem, teste Tacit. l. 1. Annal. à Rheno Alifonem usque aggeravit, ac deinde referente eodem Annal. lib. 4. *exercitu flumen Albim transcendit, longius penetrat à Germaniâ, quàm quisquam priorum, easque ob res insignia triumphi adeptus est.*

9. ET TULIT AUSONIIS MANIBUS INFERIAS.] Sueton. in vita Caligulæ c. 3. de Germanico: *Sicubi clarorum virorum sepulcra cognosceret, inferias manibus dabat. Cæсорum clade Variantâ veteres ac dispersas reliquias uno tumulo humaturus, colligere sua manu, & comportare primus aggressus est.* Tacit. lib. 1. Annal. Igi-
tur

tur cupido Cesarem invadit solvendi suprema militibus ducique; permoto ad miserationem omni qui aderat exercitu, ob propinquos, amicos, denique ob casus bellorum & sortem hominum. Premisso Cacinâ ut occulta saltuum scrutaretur, pontesque & aggeres humidopaludum & fallacibus campis imponeret, incedunt mastos lucos visusque ac memoriâ deformes. Prima Vari castra lato ambitu & dimensis principiis trium legionum manus ostentabant: dein semiruto vallo, humili fossâ, accisa jam reliquia confedisse intelligebantur: medio campi albensia ossa, ut sugerant, ut restiterant, disjecta vel aggerata: adjacebant fragmina telorum, eorumque artus, simul truncis arborum antefixa ora; lucis propinquis barbarâ ara, apud quas tribunos ac primorum ordinum centuriones mactaverant. & cladis ejus superstites pugnam aut vincula elapsi, hic cecidisse legatos; illic raptas aquilas; primum ubi vulnus Varo adactum; ubi infelici dextrâ, & suo ictu mortem invenerit; quo tribunali concionatus Arminius; quot patibula captivis, qua serobes; utque signis & aquilis superbe illuserit. Igitur Romanus qui aderat exercitus, sextum post cladis annum, trium legionum ossa, nullo noscente alienas reliquias an suorum humo tegetet, omnes ut conjunctos, ut consanguineos, auctâ in hostem irâ, masti simul ac infensi condebant. Primum exstruendo tumulo cespitem Cesar posuit, gratissimo munere in defunctos, & presentibus doloris socius. Dio lib. 57. At Germanicus expeditione in Germanos properâ ad Oceanum usque processit: barbarisque vi devictis, ossa eorum, qui cum Varo ceciderant, lecta humavit. Non omnium porro caesorum ossa illie condita, sed quædam aliò, ut terræ mandarentur, transmissa, indicat lapis, haud ita pridem Veteribus erutus, qui teste Teschemachero, in arce nobilium de Loë in Wiffen adhuc extat, & multis, qui cum Varo occubuerant, Veteribus cenotaphia posita demonstrat. Deinde Georgius Agricola in metallicis tradit, transmissam sibi ex Hispania ab amicis hanc inscriptionem Helerenæ repertam, cujus fides sit penes auctorem. OSSA. MILIT. V. ET. XIX. LEG. CUM. QUINCTILIO. VARO. INTERFECTOR. JUSSU. GERMANICI. IMP. HUC. COLLATA. QUIESCUNT
 IO. POST UBIUS.] Gobelinus Persona in cosmodrom. ætat. 6. c. 91. Anno Domini M. cccc. x. supradicto inter Dominum Wilhelmunt.

helmum Electum Paderbornensem ex una, & Dominum Fridericum Archiepiscopum Coloniensem, & Adolphum Comitem de Clivis & de Marke parte ex altera, orta sunt guerra gravissima. Unde Archiepiscopus & Comes valido exercitu conflatò terram quandam Domini Electi paludibus & fossatis undique cinctam, Delbrugge nominatam, die XIII. mensis Decembris, potenter intrabant. Villani tamen terra illius eis occurrentes ingressum illorum per plures horas retardabant: Sed tandem inermes cedentes armatis in paludes se receperunt. Dominus verò Electus à loco ingressus hostium per plusquam sexaginta distans stadia, hujus facti penitus ignarus, in castro suo (Neuhufio) residebat. Cumque flamma incendii domorum, perlustrans aëra, sibi indicavit adesse presentiam, ipse de exercitus eorum informatus potentia, bellum cum ipsis inire primo non presumpsit. Et licet Archiepiscopus & Comes antedicti, in terram illam nocte sequente castra metari decreverant, mulierum tamen loci illius dispendioso agente ministerio domibus, quas pro unius duntaxat noctis commodo, & incendio crastino presumpserant reservare, furtivum per incendium frustrati, subito ipsi, tanquam principes, plus delictis, quam nocturni frigoris incommodis assueti, sub dio noctem ducere sibi grave nimis arbitrantes, terram illam pro tunc exire, & ipsius exterminationem crastino reservare, seque ad alia loca vicina ditioni suæ subjecta transferre, consilio deliberabant immaturo. Cumque viam per quam paulò antè intraverunt, progressu festino petiverunt, illam sudibus & fossatis factam prorsus inviam, & balistariorum custodiã munitam invenerunt: quapropter declinantes abinde, locum alium per paludes sibi pervium effecerunt, & postquam Archiepiscopus & Comes, cum nonnullis armatis equitibus, & peditibus suis universis, transirent: villani per paludes discurrentes, viam hanc, de novo factam, occupant, & adversariorum plaustra, sagittas ferentia, cum bombardis, in transitu angusto, fortiter evertunt. Nam quidam villani, ipsi quasi quatuor millibus sagittis emissis, fuerant telis prorsus destituti: unde tunc telis in plaustris hostium eversis, acquisitis, ballistas sursum trahunt, sagittas hinc inde, antè & retrò, dirigunt, & adversarios propriis eorum jaculis viæ sic præclusæ arcent ab accessu. Unde, nocte superveniente, principes ipsi inopinatis incommodis fatigati, divisim per devia, quasi totâ nocte laborantes, recesserunt: signa sua, cum magna

gna parte gentis suae, in terra illa dolenter relinquendo. Illos igitur qui sic invitati remanebant, villani caecis ictibus sagittarum tota nocte fatigare non cessabant. His auditis, Dominus Electus suos fideles eadem nocte, prout circumquaque colligebat, & se diluculo cum suis ad terram illam festinanter conferebat. Illucente igitur diei luce, hostes hinc inde per ipsius terram devia pererrantes, exitus sui locum undique quarunt: nec Dominus Electus, tanquam suorum fidelium adventus spe suspensus opportuni, pugnam cum eis subito inire praesumpsit, sed ipsis tanquam laqueis suis comprehensis diligentius observatis, quasi fugam simulando, primo divertit ab illis. Illi autem se sic illaqueatos perpendentes, & adversariorum suorum numerum videntes plus & plus augeri, tanquam mortis desperatione, per paludis invia transitum facere tentaverunt: sed pedites Dn. Electi, praesertim cives Paderbornenses, illos inter paludes excipientes fortiter, quibusdam captis, & nonnullis occisis, hunc eorum frustrabantur exeundi conatum. Multi tamen ex eis, priusquam pedites praedicti eos attigerunt, cum vexillo Comitum evaserunt. Tandem quasi hora post meridiem transacta secunda, Dn. Electus eos bello constanter aggreditur, & ipsi ex adverso instruunt aciem, equorum cursum calcarium stimulis excitabant. Sed ipsi, priusquam ferri probaretur acumen, occursum, quem equorum impetu, armorum collisione, & objectu lancearum exhibuerunt terribilem, declinantes in obliquum, subito verterunt in fugam: sicque strati sparsim per agros, & equis, ac cursu devio, & palude devicti, capti sunt armati numero trecenti sexaginta, & inermes prope sexaginta: paucique ex eis vel occisi, vel palude submersi sunt, quorum numerus ad sedecim fuit aestimatus, & numerus equorum quos victi perdidit ad octingentos equos fuit aestimatus: quamvis inter dividendum spolia, nequaquam tot equi producti fuerunt. Sequenti die Electus Dominus a singulis captivis juramento sub certa forma recepto, qui de genere fuerunt militari, unius mensis inducias eis dedit, populares iussit custodia mancipari. Volens tamen cives de Sosa-to, ceteris popularibus fama celebriores, militarium prerogativa gaudere, eis consimiles inducias dedit, puerisque ministerio cursus equorum deputatis, induciarum tempus ultra tres menses prorogavit. Elapsa igitur induciarum mense supradicto, singuli captivi militaris generis, juxta terminum eis constitutum, vi juramenti tacti in captivitatem redierunt.

runt. Civēs autem de Sofato, armati quippe octoginta octo, & famulorum sedecim, à quodam Comitē prædicti capitaneō in via, quā ad red-eundum in captivitatem tendere videbantur, studiosè capti & custodia mancipati, in captivitatem minimè redierunt. An autem civēs isti, vel ex eis aliqui, hujus captivitatis, sic ab eorum litis consorte ipsis illata, conscii fuerint consilii, tunc multi dubitabant: de consensu tamen Dominorum suorum prædictorum, captivitatem illam prodiiisse, multi crediderunt. Tolerabilius tamen nonnullis visum est, factum hoc in illis, quàm si factum fuisset in istis, qui de genere militari fuerunt procreati: cum principes regni Teutoniæ, more Romanorum antiquorum, qui Marcum Regulum, suis temporibus gloriā militari Romanos supergredientem universos, juramenti religione tactum, in captivitatem redire volentem, prohibere reveriti pudendum esse censebant, milites suos victos, in fide servanda, usque ad illa tempora non consueverunt impedire. Exacerbatis autem sic, ut præmissum est, Archiepiscopo & Comite prædictis, guerrarum cursus divius instauratur, ipsique in quatuor oppidis, videlicet Brilon, Ruden, Geseke, & Lippe in multitudine armatorum præsidia ponunt, quibus Dominus Electus in duobus diocesis suæ oppidis fideles suos opponit, & contractis secum in ligam unam Ducibus, Comitibus, nobilibus & Baronibus numero XXI, eis potenti manu restitit. Hinc sunt hominum cades, domorum incendia, præda multiplices & varii hostiles incursus utrinque. Nunquam tamen Archiepiscopus vel Comes antedicti, post bellum supradictum, in personis propriis terram ipsius Domini Electi intrare præsumserunt: sed ipse Dominus Electus sæpius in persona propria ducens exercitum, terras eorum prædis & incendiis tentavit pervagari, unde oppidum Kalenhardt captum ignis incendio dedit. Magna utrobique fiebant expensæ, sed quantò magis Domini Archiepiscopus & Comes divitiis abundabant, tantò in eorum prædiis fiebant expensæ potiores. Sed Dominus Electus in expensis victualium, quas in magna parte ab adversariis suis potenter extorsit, & donorum largitione, præsertim in equis militaribus, quorum ultra ducentos infra tempus hujusmodi litis largiebatur, tam liberalem se exhibuit, quàm benignum familiaritatis affatu cunctis se præbuit: quòd plures militares de partibus exteris famā ejus tracti ad ipsum convenerunt. Tandem postquam guerrarum hac tempestas IX. duravit mensibus, Episcopus Leodiensis ob Archiepi-

chiepiscopi Coloniensis favorem Electo Paderborn. literas diffidationis direxit. Cujus Domini potentia ipsum Electum adversarii sui plurimum terreri aestimabant Archiepiscopus & Comes supradicti, magnoque conflato exercitu, cum quadrigis multis victualibus & armis onustis, tanquam terram Electi manu potenti pervasuri, ad presidiorum suorum loca se contulerunt: viros tamen solennes ad certum locum, quasi inter ipsa adversa presidia medium, ipsi, & Dominus Electus ex adverso consimiles illis suos fideles super pace tractanda miserunt. Arbitrabantur enim illi, Dominum Electum, exercitus eorum fama magnitudine territum, vel saltem in aggressu potenti eorum necessitate coactum, pacem ab eis petere, relaxationis sponse captivorum: quod Electus presentiens, convocatis amicis, ad numerum penè mille lancearum armatorum militarium, absque popularibus armatis subditis suis equitibus pedibusque pervenit. Demum verò, multis tractatibus per amicos utriusque partis habitis, sextà die mensis Septembris, illarum guerrarum tempestas per viam compositionis amicabilis ad pacis tranquillitatem est redacta.

